

Stenografični zapisnik

desete seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 3. januarja 1888.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar grof Gustav Thurn-Valsassina. — Vladni zastopnik: c. kr. deželni predsednik Andrej baron Winkler. — Vsi članovi razun: knezoškof dr. Jakob Missia, prevzišenost baron Josip Schwegel in Luka Robič.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika IX. deželno-zborske seje dné 29. decembra 1887.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 62. Deželnega odbora poročilo o preiskavah in delih, zvršenih v namen osuševanja Račenske doline in njenih sosednih dolin.
4. Priloga 63. Poročilo finančnega odseka o načrtu zakona, s katerim se določujejo posamezne spremembe o postopanju gledé pravic, podvrženih po cesarskem patentu z dné 5. julija 1853, drž. zak. št. 130, odkupu ali uravnanju (k prilogi 50.).
5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občin Radeče, Sv. Križ in Dvor za podporo za gozdno drevesnico v Radečah.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občinskega odbora Sv. Križ pri Radečah za podporo za šolo na Dobovci.
7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajnega šolskega sveta na Gočah za podporo za ondotni šolski vrt.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajnega šolskega sveta v Starem Trgu pri Poljanah za podporo za razširjenje ondotne ljudske šole.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Senožečah za podporo za napravo napajališča, oziroma vodoshrana.
10. Ustno poročilo upravnega odseka o načrtu zakona zastran preuredbe § 6. deželnega zakona dné 25. marca 1874. dež. zak. št. 12, o napravi novih zemljiških knjig na Kranjskem in o notranji uredbi teh knjig (k prilogi 44.).
11. Ustno poročilo upravnega odseka gledé dovoljenja priklad za okrajne ceste (k prilogi 60.).
12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji prebivalcev Trebanjskih, da se potrebno ukrene za zgradbo Temeniške ceste.

Stenographischer Bericht

der zehnten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 3. Jänner 1888.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Freiherr von Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Excellenz Josef Baron Schwegel und Lucas Robič.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der IX. Landtagssitzung vom 29. Dezember 1887.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 62. Bericht des Landesauschusses über die Forschungen und Arbeiten zum Zwecke der Entwässerung des Račna-Thales und der an dasselbe anschließenden Thäler.
4. Beilage 63. Bericht des Finanzauschusses über den Gesetzentwurf, wodurch über die Behandlung der nach dem kaiserlichen Patente vom 5. Juli 1853, R. G. Bl. Nr. 130, der Ablösung oder Regulierung unterliegenden Rechte einzelne abändernde Bestimmungen getroffen werden (zur Beilage 50).
5. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition der Ortsgemeinden Ratjschach, St. Crucis und Dvor um Subventionirung der Waldsaatschule in Ratjschach.
6. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über das Subventionsgesuch des Gemeinde-Auschusses von St. Crucis bei Ratjschach für die Schule in Dobouz.
7. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über das Subventionsgesuch des Ortsschulrathes von Goče für den dortigen Schulgarten.
8. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über das Subventionsgesuch des Ortsschulrathes von Altenmarkt bei Pölland behufs Erweiterung der dortigen Volksschule.
9. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über die Petition des Gemeindeamtes Senojetsch um Subvention zur Errichtung einer Viehtränke, beziehungsweise eines Wasserreservoirs.
10. Mündlicher Bericht des Verwaltungsauschusses über den Gesetzentwurf betreffend die Aenderung des § 6 des Landesgesetzes vom 25. März 1874, L. G. Bl. Nr. 12, über die neue Anlegung der Grundbücher in Krain und über deren innere Einrichtung (zur Beilage 44).
11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsauschusses betreffend die Genehmigung von Umlagen für Bezirksstraßenzwecke (zur Beilage 60).
12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsauschusses über die Petition der Inassen von Treffen um Veranlassung des Erforderlichen behufs Baues der Temenißstraße.

- 13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Riharda Dolenca, vodje vinorejske šole na Grmu, za letno nagrado 200 gld.
- 14. Ustno poročilo upravnega odseka o tem, da se zdravniku-asistentu v blaznici na Studenci dovoli naslov «hišni zdravnik» (k prilogi 57).

Obseg: Glej dnevni red.

Seja se začne ob 30. minuti čez 10. uro.

- 13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Richard Dolenc, Director's an der Weinbauschule in Stauden, um eine Jahresremuneration pr. 200 fl.
- 14. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Bewilligung des Titels «Hausarzt» für den Assistentenarzt in der Irrenanstalt in Studenz (zur Beilage 57).

Inhalt: Siehe Tagesordnung.

Beginn der Sijung 10 Uhr 30 Minuten.

Deželni glavar:

Konstatiram, da je slavni zbor sklepčen in otvarjam sejo.

Prosim gospoda tajnika, naj prebere zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika IX. deželno-zborske seje 29. decembra 1887.

1. Lesung des Protokoll'es der IX. Landtags-sitzung vom 29. Dezember 1887.

(Tajnik Pfeifer bere zapisnik IX. seje v slovenskem jeziku. — Secretär Pfeifer liest das Protokoll der IX. Sitzung in slovenischer Sprache.)

Želi kdo gospodov k zapisniku besede? (Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Zapisnik je torej potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Landeshauptmann:

Herr Regierungsrath und Landes-Sanitäts-Referent Dr. Reesbacher hat mir mehrere Exemplare seiner Broschüre «Die Organisation des Sanitätsdienstes in den Gemeinden Krains» zur Vertheilung unter die Herren Abgeordneten übermittlekt. Indem ich diese Vertheilung vornehme, danke ich dem Herrn Verfasser für diese Spende.

Ich überreiche folgende Petitionen:

Petition der Stadtgemeinde Laibach um Uebernahme des von ihr an die barmherzigen Schwestern wegen Gefstaltung der Benützung einiger Localitäten des Siechenhauses als Cholera-Nothsptital bezahlten Betrages von 800 fl. auf den Zwangsarbeitshausfond.

(Izročí se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Petition des Rudolf Achtschin, Diurnisten in Radmannsdorf, um lebenslängliche Unterstützung aus Landesmitteln.

(Izročí se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Okrajno-cestni odbor Logaski prosi denarne podpore za zgradbo ceste od Dolenjega Logatea na Rovte za dovoljenje prisiljencev in odpis dolga 1000 gld.

(Se izročá finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Kraigher izročá prošnjo občinskih odbornikov na Vrhniki za izvršitev postave z dné 23. avgusta 1876, člen IV., proti gospodu Petru Lenassi-ju, županu na Vrhniki.

(Se izročí občinskemu odboru. — Wird dem Gemeinde-Ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Kavčič izročá prošnjo Antona Dolenca, oskrbnika nedorastlih otrok Mateja Dolenca z Rakuljka, za sprejem stroškov za zblaznelega M. Dolenca na deželni zaklad.

(Se izročá finančnemu odseku — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

3. Priloga 62. Deželnega odbora poročilo o preiskavah in delih, zvršenih v namen osuševanja Račenske doline in njenih sosodnih dolin.

3. Beilage 62. Bericht des Landesauschusses über die Forschungen und Arbeiten zum Zwecke der Entwässerung des Račna-Thales und der an dasselbe anschließenden Thäler.

(Se izročí finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 63. Poročilo finančnega odseka o načrtu zakona, s katerim se določujejo posamezne spremembe o postopanju gledé pravic, podvrženih po cesarskem patentu z dné 5. julija 1853, drž. zak. št. 130, odkupu ali uravnanju (k prilogi 50.).

4. Beilage 63. Bericht des Finanzausschusses über den Gesetzentwurf, wodurch über die Behandlung der nach dem kaiserlichen Patente vom 5. Juli 1853, R. G. Bl. Nr. 130, der Ablösung oder Regulirung unterliegenden Rechte einzelne abändernde Bestimmungen getroffen werden (zur Beilage 50).

Poročevalec dr. Mosché:

Slavni zbor! Poročati mi je o načrtu zakona, s katerim se določujejo posamezne spremembe o postopanju gledé pravic, podvrženih po cesarskem patentu 5. julija 1853, drž. zak. št. 130, odkupu ali uravnanju.

Prosim, da vzamete v roke prilogo 63. in da me v generalni debati oprostite branja dotičnega načrta.

Finančni odsek posvetoval se je prav natanko o tem načrtu postave, ga je brez spremembe tudi soglasno sprejel in nasvetuje, naj bi slavni zbor ta načrt zakona sprejel za podlago specialni debati.

Deželni glavar:

Otvarjam generalno debato.

(Po kratkem odmoru. — Nach einer kurzen Pause.)

Ker se nihče ne oglasi, preidemo v specialno debato.

Poročevalec dr. Mosché:

(Bere načrt zakona in predloga finančnega odseka iz priloge 63., kateremu se brez debate pritrdi.)

— Liest den Gesekentwurf und die Anträge des Finanzausschusses aus der Beilage 63, welche ohne Debatte angenommen werden.)

Predlagam, da se preide v tretje branje.

Deželni glavar:

Ker ni ugovora, preidemo precej v tretje branje. Ich bitte jene Herren, welche dem eben in zweiter Lesung genehmigten Gesekentwurf auch in dritter Lesung zustimmen, sich zu erheben.

(Obvelja. — Angenommen.)

5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občin Radeče, Sv. Križ in Dvor za podporo za gozdno drevesnico v Radečah.

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition der Ortsgemeinden Ratschach, St. Crucis und Dvor um Subventionirung der Waldschule in Ratschach.

Poročevalec Detela:

Slavni zbor! Finančnemu odseku je bila izročena prošnja občin Radeče, Sv. Križ in Dvor za podporo za gozdno drevesnico.

O tej prošnji mi je čast danes poročati in sklicujem se pri tej priliki na to, kar je deželni odbor gledé naprave te drevesnice že poročal v § 3. letnega poročila. Zatorej ni treba o napravi te drevesnice dalje razpravljati. Omenjam le, da občine, katere so te drevesnice napravile, navajajo, da za potrebsčino l. 1888. ne bodo zadostovali doneski, katere bodo občine za to skladale. Ker pa prošnji ni priložen proračun stroškov, ni bilo mogoče razvideti, koliko podpore bi bilo treba za to drevesnico v pokritje primanjkljeja. Ker pa je finančni odsek pripoznal, da je ta drevesnica vsakako subvencije vredna, nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene: Prošnja se izroča deželnemu odboru s pooblastilom, naj dá podporo za gozdno drevesnico v Radečah v primeri izkazane potrebsčine v znesku do 50 gld.

(Obvelja. — Angenommen.)

6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občinskega odbora Sv. Križ pri Radečah za podporo za šolo na Dobovci.

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des Gemeinde-Ausschusses von St. Crucis bei Ratschach für die Schule in Dobovz.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Občinski odbor občine Sv. Križa poleg Radeč prosi podpore za šolo na Dobovci. Tam se je napra-

vila šola za silo in da se ta uredi, potrebuje občina svoto blizu 600 gld. Ker je pa občina prav v hribih, zelo uboga in majhna in nima v zalogi občinskega premoženja, prosi, naj bi ji visoki deželni zbor dovolil v to svrhu podporo iz deželne blagajnice.

Na Dobovci se je res po sklepu deželnega šolskega sveta, kateremu je pritrtil tudi deželni odbor, napravila šola za silo. Tam imajo neko hišo, v kateri je primeren prostor za šolo, potrebna je le notranja naprava in adapecija te hiše. Občina je jako uboga in potrebuje podpore. Zato sodi tudi finančni odsek, naj bi se dala podpora. Ker pa smo za letos že vso podporo za zgradbo šol oddali iz svote 6000 gld., v ta namen dovoljene, ni mogoče nobene podpore več dati. Finančni odsek torej nasvetuje, naj bi se šoli dala primerna podpora šele potem, ko bode deželni odbor natančneje poizvedel, ali je šola že ustanovljena, in predlaga:

Deželni zbor izroča prošnjo občinskega odbora pri Sv. Križu poleg Radeč za podporo za šolo na Dobovci deželnemu odboru, da po storjenih poizvedbah dovoli primerno podporo iz deželnega zaklada.

(Obvelja. — Angenommen.)

7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajnega šolskega sveta na Gočah za podporo za ondotni šolski vrt.

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des Ortsschulrathes von Goče für den dortigen Schulgarten.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Krajni šolski svet na Gočah obrnil se jo do slavnega zbora za podporo za tamošnji ljudski šolski vrt. Krajni šolski svet na Gočah kupil je na očitni dražbi pripraven prostor za šolski vrt za 475 gld. K temu pridejo še troški za prepis zemljišča in napravo šolskega vrta. Darovanega in od županstev nabranega denarja je dosedaj 276 gld. 81 kr., torej še nad 200 gld. stroškov nepokritih. Šola na Gočah dosedaj še ni dobila podpore iz deželnega zaklada, torej je opravičeno, da se jej dovoli podpora za šolski vrt, ki je posebno važen v vipavski dolini, kjer se ljudje zelo pečajo s sadjerejo. Ker pa prošnji niso priložena potrebna pojasnila, je finančni odsek sklenil predlagati, naj se tudi ta prošnja izroči deželnemu odboru, da dovoli primerno podporo, in sicer iz deželno-kulturnega zaklada, ker se dosedaj zmiraj podpore za šolske vrte dovoljujejo iz deželno-kulturnega in ne iz deželnega zaklada.

Finančni odsek torej nasvetuje: Prošnja izroča se deželnemu odboru, da dovoli primerno podporo iz deželno-kulturnega zaklada.

(Obvelja. — Angenommen.)

8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajnega šolskega sveta v Starem Trgu pri Poljanah za podporo za razširjenje ondotne ljudske šole.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des Ortschaftsrathes von Altenmarkt bei Pölland behufs Erweiterung der dortigen Volksschule.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Krajni šolski svet v Starem Trgu pri Poljanah prosi podpore za razširjenje tamošnje šole. Tam je bila poprej enorazredna šola, ki se je razširila v dvo-razredno, in se je zidanje po dražbi oddalo za 5620 gld. Koncem l. 1887. je v ta namen denarja pripravljenega 3500 gld., torej je primanjkljaja 2120 gld. Vse vsolane občine plačujejo skupaj 2571 gld. direktnega davka in bi si v pokritje primanjkljaja morale nakladati 84% priklade na davek.

Za to šolo pa je deželni zbor že dovolil 600 gld. — lanskega leta 200 gld., predlanskem pa 400 gld. — torej več kakor 10% vseh stavbnih stroškov. Prošnja je tudi tako pozno došla deželnemu zboru, da je tisti znesek, iz katerega dajemo podpore za šolske zgradbe, bil oddan. Iz teh dvojnih ozirov finančni odsek za letos ne more nasvetovati nove podpore. Ako bode mogoče, se bode v prihodnjem letu iz doneskov za šolske zgradbe, tudi tej šoli dovolila podpora. Za letos nasvetuje finančni odsek:

Deželni zbor odkloni za letos prošnjo krajnega šolskega sveta v Starem Trgu pri Poljanah za podporo ondotne ljudske šole.

(Obvelja. — Angenommen.)

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Senožečah za podporo za napravo napajališča, oziroma vodoshrana.

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Petition des Gemeindeamtes Senožeče um Subvention zur Errichtung einer Viehtränke, beziehungsweise eines Wasserreservoirs.

Poročevalec Detela:

Slavni zbor! V imenu finančnega odseka mi je poročati o prošnji tržnega županstva v Senožečah za podelitev zdatne podpore za napravo vodoshrana v Senožečah.

Županstvo utemeljuje to prošnjo také (bere — fiest):

«Vsakemu človeku na Notranjskem je znano, da na Krasu ni studencev, ni vodá, le pri kakem bogatejšem posestniku se nahajajo kapnice (štirne), katere prejemajo deževnico z streh; kako žalostno pa je,

ako dolgo časa ne dežuje in mrgoli vsa voda od črvov in mrčesov, po zimi si morajo s tem pomagati, da si sneg za napajati in kuho topé. Prigodilo se je že obilokrat, da so iz okolice sežanske po 3 do 4 ure daleč v Senožeče z sodi po vode prosit došli, kar se jim je iz srca rado dovolilo.

Senožeški trg je imel v zgornjem delu jedno obzidano, z ilovčnim tlakom napravljeno napajališče (kal), v kojem se je pa v teku časa naravni brezen vzgreznil tako, da večletno popravljanje in veliki troški so bili brez vspeha, ker na debelo napravljeni kameniti in ilovčini zasip je čez nekaj časa zopet voda v brezen podrla.

Županstvo je vsestransko se potrudilo, kako bi se ta kal na tako lepem obzidanem prostoru, kateri je brez vsega korista toliko let stal, popraviti dal in v tej zadevi več strokovnjakov sveta popraševalo, a vsi so nasvetovali, naj se napravi ravno na istem prostoru vodoshran (Wasserreservoir) za čisto vodo, ognivši se brezna, za napajališče naj se od spredaj napravita dva korita, in vse delo naj bode le iz rezanega kamnja in cementa napravljeno. Za to porabo naj se voda iz studenca, katera sedaj iz fontane (v dolnjem delu trga) po noči neporabljena odteka, po železnih cevih v ta vodoshran napelje.

Ta nasvet je občinsko predstojništvo v več občinskih sejah v pretes vzelo s poudarkom, kako potrebno je delo že zaradi nevarnosti požarov, ker se je v slučaju nastalega ognja že večkrat moralo vodo od daleč voziti, ker fontana ni zadostovala, torej je občinski zbor nasvêt sprejel in stavbno delo, kakor priloženi načrt kaže, dovolil, in ta sklep je c. kr. okrajno glavarstvo potrdilo. V mesecu juliju letošnjega leta se je ta stavba pričela, in je županstvo že nad 500 gld. zidarjem, kamnosekom itd. izdalo.

Po mojsterskem načrtu bo to stavbno delo	1049 gld.
stalo, za vodovod iz železnih cevi znašali bi troški vsled poročila železne tovarne v Dvoru pri Žužemperku z voznino vred meter po 1 gld., torej po primeri prostora za vodotok 265 metrov, skupno	265 »
za pokladanje teh cevi in pokritje	60 »
izvanrednih stroškov	50 »
skupaj	1424 gld.

brez ročnih in voznih stroškov, katere občani po hišah na dnevni tlaki brezplačno storé.

Ta naprava kala ne bo koristila samo trgu senožeškemu, ampak vsi deželi, posebno prodajalcem živine, ker je senožeški trg središče in na meji Krasa, in prodajalci živine v Trst, v semnje Sežano, Divačo, Lokev itd. vsi tu svojo živino napajajo, ker vedó, da na Krasu vode ne dobé.

Gledé na gori navedene izdatne troške, kateri so samo za tržno blagajnico senožeško neizmerni, in bi moralo to koristno delo za par let zaostati, ako se veleslavni deželni zbor tudi na Notranjsko ne ozira, katera brez potrebe gotovo veliko menj kakor Gorenjska in Dolenjska deželne podpore prosi, se podpisano starejšinstvo v nujni sili do veleslavno-istega obrne in

ponavlja z vso udanostjo in zaupanjem prej navedeno prošnjo, katero bo veleslavni deželni zbor kranjski v občno korist gotovo blagodušno uslišati izvolil.»

Finančni odsek je spoznal važnost in potrebo te naprave, in zlasti gledé na kmetijstvo in živinorejo sklenil je nasvetovati podporo iz deželno-kulturnega zaklada. Ob enem se je pa tudi uvaževalo, da ima za take naprave tudi slavna c. kr. vlada zalog. Saj kolikor je deželnemu odboru znano, so se pretečena leta iz tiste podpore, katero ministerstvo za poljedelstvo deželni vladi na razpolaganje daje, zdatne svote za napravo vodnjakov izdale. Zatorej bode deželni odbor tudi senožeško županstvo opozoril, naj se obrne tudi do slavne deželne vlade za podporo iz dotičnega zaklada.

Gledé podpore pa nasvetuje finančni odsek:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Deželni odbor se pooblastuje, dovoliti iz deželno-kulturnega zaklada podporo 200 gld., ako se prepriča, da je delo gotovo.

Poslanec Kavčič:

Ker je za napravo tega vodnjaka potrebna svota res prevelika za dotično občino in ker so finančne razmere take, da dežela sama ne more več podpore dati kakor 200 gld., bi tudi jaz toplo priporočal slavni vladi, naj bi tudi ona pomagala občini. Kajti vsled tega, da napravi občina ta vodnjak, ne skrbi samo zase, ampak tudi za druge, posebno za svoje sosede. Kakor je gotovo mnogim gospodom te slavne zbornice znano, so Senožeče zadnje selo na Krasu, ki ima tekočo vodo. Sicer so si predniki pripravili že dobro pitno vodo; ali trg leži na glavni cesti, ki vodi iz vse Notranjske ali vsaj iz večjega dela Notranjske v Trst. Vozniki, ki dohajajo iz Trsta, pridejo vedno skozi Senožeče, kjer napajajo. Ker pa drugod na Krasu vode primanjkuje, hodijo v Senožeče po vodo. Tako se mnogokrat prigodi, da Kraševci po noči vso vodo, katera doteka, nasproti odvažajo, za njimi pridejo vozniki, in živina teh popije ostalo vodo, tako, da v resnici mnogokrat Senožeščani nimajo dovolj vode zase.

S tem, da so se odločili napraviti ta vodnjak, so tako rekoč hoteli pokazati dobrosrčnost za druge, za okoličane, bodisi za Pivčane, bodisi za Kraševce. Svota, ki bode potrebna, pa je res jako velika in poleg tega treba pomisliti, da bodo imeli veliko tlake opravljati, katera se pri proračunu ni v poštev vzela. Ako bi se vračunila tudi tlaka, bi znesek troškov gotovo še enkrat tako velik bil.

Zarad tega se usojam toplo priporočati slavni vladi, naj kolikor mogoče podpira ubožno občino senožeško.

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki se strinjajo s predlogom finančnega odseka, naj blagovolé se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

10. Priloga 65. Poročilo upravnega odseka o načrtu zakona zastran preuredbe § 6. deželnega zakona dné 25. marca 1874, dež. zak. št. 12, o napravi novih zemljiških knjig na Kranjskem in o notranji uredbi teh knjig (k prilogi 44.).

10. Beilage 65. Bericht des Verwaltungsausschusses über den Gesetzentwurf betreffend die Aenderung des § 6 des Landesgesetzes vom 25. März 1874, L. G. Bl. Nr. 12, über die neue Auslegung der Grundbücher in Krain und über deren innere Einrichtung (zur Beilage 44.).

Poročevalec Višnikar:

Slavni zbor! Poročati mi je v imenu upravnega odseka o predlogu gospoda poslanca Janko Kersnika in družnikov o načrtu zakona, s katerim se preureja § 6. deželnega zakona o napravi novih zemljiških knjig na Kranjskem.

Znano je slavnemu zboru, da so zemljiške knjige na Kranjskem že dodelane in da je notranja naprava teh knjig povsem nemška. Ker so bili obrazci, ki so se sodiščem dajali, nemški, delalo se je vse nemško. Prenaredbe teh obrazcev ne predlagamo, tudi tega ne moremo predlagati, ker bi stalo ogromno troškov in truda, in zatorej se naš zahtev glasi le na to, da dobi knjiga pravi naslov, pravo ime in da dopolnujemo to, kar se je po naših mislih neopravičeno opustilo. Nase zahtevanje je tako skromno in tako opravičeno, da v odseku ni bilo nikakega stvarnega ugovora proti temu in da ga tudi danes v visoki zbornici ne pričakujem.

Ker imajo že druge dežele, katere imajo enake deželne zakone, kakor mi, dvojezične zemljiške knjige, mislim, da ni potrebno v to, kar nameravamo, posebnega zakona. Imam pred seboj obrazec zemljknižne vloge za Primorsko, ki je v nemškem in slovenskem jeziku narejena. Tako imajo na Primorskem navadno dvojezične obrazce: nemške in italijanske, nemške in hrvatske ter nemške in slovenske. Mi imamo zgolj nemške.

Ker se je zemljiška knjiga delala na podlagi slovenskih katastrov, misliti bi morali, da se je slovensko ime občine iz katastra prevzelo v zemljiško knjigo, a to se ni zgodilo, ampak mi smo prevajali slovenska imena na nemško in jih potem vpisavali v knjigo.

Iz teh razlogov in iz razlogov, kateri so podani v poročilu upravnega odseka, priloga 65., katero imajo častiti gospodje v rokah, predlaga upravni odsek:

«Slavni deželni zbor naj sklene:

Visoka c. kr. vlada naprosi se, da blagovoli potrebno ukreniti, da se pri zemljiških knjigah vojvodine Kranjske v napisu imovinskega lista navede ime dotične katasterske občine v obeh deželnih jezikih, kjer je táko ime v navadi.»

Prosim, da se ta resolucija sprejme.

Abgeordneter Baron Apfaltrern:

Ich bitte ums Wort! Es ist die Gestaltung der Grundbücher eine so eminent wichtige Frage, wie dies auch von Seite des Herrn Berichterstatters betont wurde, daß es nicht indiscret erscheint, wenn ich für einige Augenblicke die Geduld des hohen Hauses in Anspruch zu nehmen mir erlaube. Ich bin mit dem Antrage, welchen der Verwaltungsausschuß stellt, und welchen ich natürlich in seiner Originalsprache nicht zu wiederholen in der Lage bin, von welchem ich jedoch eine, wie ich glaube, correcte Uebersetzung vor mir liegen habe, so wie er ist, nicht ganz einverstanden, wohl aber könnte ich mich damit nach einigen Aenderungen einverstanden erklären. Es sind im Antrage selbst sowie in der Begründung desselben gewisse Irrthümer unterlaufen, welche ich nicht unerwähnt lassen kann. Es wurde gesagt, daß die Grundbücher dadurch ihre jetzige Gestaltung bekommen haben, daß von den betreffenden Bezirksgerichten, welche sie angelegt haben, aus dem Cataster die Namen entnommen, ins Deutsche übersetzt und in die Grundbücher aufgenommen worden seien. Nun, es kann sein, daß ein oder der andere Bezirksrichter so vorgegangen ist, aber dann hat er gegenwärtig gehandelt, indem die Gesetze, welche über die Anlegung von Grundbüchern bestehen, vorgeschrieben haben, es seien die vorhandenen Einlagen der alten Grundbücher in das neue Grundbuch zu übertragen. Es waren also die Namen, welche in den alten Grundbüchern schon bestanden hatten, in die neuen zu übertragen. Es ist somit eine Uebersetzung und namentlich auf Grund des Catasters ein Vorgang, welcher nie stattgefunden hat. So weit wenigstens ich Grundbücher gesehen habe, habe ich das auch nicht gefunden, sondern ich habe gefunden, daß die Bezeichnungen, wie sie in den alten Grundbüchern waren, in das neue übertragen worden sind. Das hat sehr gute Gründe für sich gehabt, weil eben eine Menge Urkunden auf Grund dieser ursprünglichen Bezeichnungen, wie sie früher bei den Dominien und später von den Bezirksgerichten geführt worden sind, einverleibt wurden. Wenn diese Urkunden, Servitutsverträge u. s. w. dann unverständlich gemacht worden sind durch die Uebersetzung slovenischer Namen in das Deutsche, so ist das ein Vorgang, welcher entschieden das Interesse des Hypothekarcredites im Lande schädigt und den Grundjagen der bestehenden Gesetze widerspricht. Wir würden aber, wenn der Beschluß des hohen Hauses so ausfällt, daß der Antrag des Verwaltungsausschusses angenommen wird, nur in eine neue Confusion gerathen, und zwar aus dem Grunde, weil hier gesagt ist, daß die grundbücherlichen Bezeichnungen der Catastralgemeinden in beiden Landessprachen zu erfolgen habe, wo ein solcher Name üblich ist. Das wäre wieder ein Vorgang, der zu Confusionen führen würde. Es sind in den neuen Grundbüchern die Namen bereits gegeben. Wenn also der Name in der anderen Landessprache anders lautet, dann ist es allerdings gut, ich bin damit einverstanden, wenn der andere Name in der anderen Landessprache beigelegt wird. Wird aber etwa eine neue Anlage der Grundbücher bezweckt, damit die Bezeichnung in verschiedenen Sprachen erfolge, dagegen würde ich protestiren, weil daraus wieder Widersprüche mit bestehenden Urkunden sich ergeben müßten und nichts als Confusionen entstehen würden. Die Begründung des Antrages sowohl, als auch der Antrag selbst ignoriren

aber auch die bestehenden Gesetze. Es bestehen für die Anlegung der Grundbücher in Krain zwei Verordnungen, welche aus der Zeit unmittelbar nach dem Jahre 1848 stammen, nämlich die Kundmachung der k. k. Statthalterei für Krain vom 3. März 1850, Nr. 92 L. G. Bl., wo es heißt: «Das Kronland Krain umfaßt an Bezirkshauptmannschaften, Strafbezirksgerichten, Bezirksgerichten, Steuerämtern, Catastralgemeinden und Ortschaften:» u. s. w.

In dieser Kundmachung ist die Eintheilung von Krain vollkommen durchgeführt nach den verschiedenen Gerichtssprengeln, und zwar nach den Gerichtshöfen, nach den dazugehörigen Bezirksgerichten und nach den Gemeinden sammt den dazugehörigen Ortschaften, ich meine Untergemeinden oder Catastralgemeinden. Da haben Sie auf der einen Seite die slovenischen, auf der anderen die deutschen Namen. Diese Eintheilung besteht bereits seit dem Jahre 1850, seit der Organisirung der Gerichte. Wir haben aber im Landesgesetzblatte für Krain eine weitere Kundmachung, einen Erlaß des Statthalters für Krain vom 25. September 1857, Nr. 8 L. G. Bl., womit das alphabetische Ortsverzeichnis für Krain veröffentlicht wird, und in diesem Ortsverzeichnis haben Sie ebenfalls die Bezeichnungen für die Gemeinden, Ortschaften und Schlösser in beiden Landessprachen durchgeführt, vollkommen correct gesetzlich kundgemacht und aufrechtbestehend. An diese zwei Normen muß sich das Gericht halten, weil sie für ganz Krain gelten. Wenn nun in den Grundbüchern, in Disharmonie mit diesen bestehenden Gesetzen, Aenderungen vorgenommen werden, so ist dies ein gegenwärtiger Vorgang, und wir verleiten gewissermaßen die Gerichte zu einem solchen Vorgange, wenn wir sagen, es soll der Name der betreffenden Catastralgemeinde in beiden Sprachen eingeführt werden, wenn ein solcher üblich ist. Ist er üblich, so ist er in der Kundmachung enthalten, wenn nicht, gehört er nicht ins Grundbuch, und eine neue Anlage der Grundbücher werden Sie der Staatsverwaltung gewiß nicht zumuthen, nachdem die jetzigen Grundbücher erst kürzlich angelegt sind. Ich würde mir also erlauben, Aenderungen dahin zu beantragen, daß es heiße:

«Die hohe Regierung wird ersucht, das Erforderliche zu veranlassen, daß in den Grundbüchern des Herzogthums Krain in der Aufschrift des Besitzstandsblattes der Name der betreffenden Catastralgemeinde auch in der zweiten Landessprache angeführt werde.» Punctum.

Also nicht «in beiden Landessprachen», weil der Name in der einen Sprache bereits darin ist, also nur die zweite Bezeichnung dazu zu kommen hat, wo eine solche existirt. Dieses «so weit es üblich ist» ist ein schädlicher Pleonasmus, weil darüber die bestehenden Gesetze bereits Aufschluß geben.

Poslanec Kersnik:

Akopram ni prišel moj predlog v obliki, kakor sem ga stavil, v ta visoki zbor, ampak v podobi resolucije, vendar me veseli, da je ta dala povod kratkeje debati, v katerej morem vendar še nekoliko natančneje izraziti svoje stališče.

Pred vsem se mi je obračati proti izpeljavi čestitega gospoda predgovornika. Žal mi je, da moram njemu nasproti očitati, da on mojega utemeljevanja o svojem času ni popolnoma umel. To je sicer umevno,

namreč to neumenje od njegove strani, ker tudi današnjega poročila, ker je slovenski pisano, po lastnej izjavi ni popolnoma umel. Pa še nekaj drugega ni popolnoma umel: zemljeknjižne postave same. On trdi, da sem pripovedoval, da je bila pri napravi novih zemljiških knjig navada, da so nekateri sodniki kar slovenska imena predstavljali na nemščino in ta potem porabljali kot imena dotične zemljiške knjige. Tega nisem trdil in to se tudi ni godilo; ampak tista nemška imena so že stari nemški podedovani greh, ki se podeduje pri nas od roda do roda. Ali poleg njih hočemo imeti sedaj vendar še svoja stara slovenska imena.

Kar se pa tiče trditve, da imamo že zaznamovana v zemljiških knjigah sama stara imena, in da so že zaradi tega opravičena stara imena, da pridejo v novo knjigo, je to neresnično, ker samo po našem kranjskem zakonu vpisujejo se stara imena v novo knjigo, ta so pa le imena grajščin, ne pa imena katastra.

Veseli me, da se gospod baron sklicuje na ono naredbo z leta 1850., katera navaja prvič krajevna imena kranjska. On pravi, da imamo tam navedena že vsa imena, ki so «üblich». Jaz pa trdim nasprotno, tam je mnogo imen, katera so, bodisi samo v nemškem, bodisi samo v slovenskem jeziku navadna. Tako stoji na pr. ime «Podgora» v slovenski in nemški rubriki, zaradi tega pa še ni nemško, nasproti stoji kočevsko selo «Berdräng» tudi v slovenski rubriki, zaradi tega še ni slovensko. Na to se ozira moj predlog, kakor tudi resolucija odsekova, jeli ime navadno v obeh jezikih ali ne.

Gospod baron je rekel: «Das Gericht muß sich daran halten»; — dobro, ko bi se le vsi tega držali in bi po tej naredbi poleg slovenskih nemška in poleg nemških slovenska imena rabili, toda sodišča ne postopajo tako ravnopravno.

Izreči se moram torej proti predlogu gospoda barona Apfaltrerna, in dasiravno obžalujem, da se zakon moj ni sprejel, veseli me, da je našel predlog tako prijazen odmev v odseku, in ako večina tega slavnega zbora misli, da se bode tem potom doseglo prej nego potom zakona, kar nameravamo, potem se tudi jaz zlagam z resolucijo. Ako pa ta ne bi imela vspeha, pridržujem si ponavljati svoj predlog ob svojem času.

Formalno bi proti predlogu upravnega odseka opomnil, da ne pristaja dostojanstvu deželnega zbora in se tudi ne vjema z navadno prakso, da bi mi vlado naprosili, naj blagovoli potrebno ukreniti. Mi bomo slavno vlado pozvali, naj potrebno ukrene, in v tem zmislu stavim predlog, naj se prve besede resolucije glasé:

«Visoka c. kr. vlada se pozivlja, da potrebno ukrene»

Abgeordneter Baron Apfaltrern:

Ich bitte ums Wort für einige Augenblicke! Mit Rücksicht auf die diesfalls bestehenden Gesetze möchte ich in meinem Antrage noch auf die Rundmachung der k. k. Statt-

halterei für Krain vom 3. März 1850, Nr. 92 des L. G. Bl., und auf den Erlaß des Statthalters in Krain vom 25. September 1857, Nr. 8 L. G. Bl., hinweisen.

Poslanec Kersnik:

Tudi temu predlogu nasproti bi omenil, da je tisti imenik že v jezikovnem oziru tako zastarel, da ne gre, da bi se za podlago vzel novemu zakonu ali novi zemljiški knjigi. Treba bode o svojem času — in tudi v tem oziru si pridržujem pravico, staviti primeren predlog — prinesti zakon v slavni zbor, s katerim se bode oni imenik revidiral. Na stari imenik se, kakor sem omenil, že gledé zastarelosti njegove ne gre ozirati.

Abgeordneter Deschmann:

Ich bitte ums Wort! Ich möchte mir nur erlauben, einige Punkte in den Ausführungen des verehrten Herrn Vorredners richtigzustellen. Er hat dem Herrn Antragsteller der Minorität des hohen Hauses vorgeworfen, daß dieser eine unrichtige Interpretation der Begründung des Antrages sich erlaubt habe, nämlich, als ob der Herr Abgeordnete für die Landgemeinden von Egg in seiner Begründung gesagt hätte, daß die betreffenden Bezirksrichter, welchen die Anlage der neuen Grundbücher oblag, die Namen aus den vorgelegenen Catastralmappen übersezt und in die Grundbücher aufgenommen hätten. Das hat nun Herr Baron Apfaltrern nicht gesagt, sondern er hat sich nur auf den Bericht des Verwaltungsausschusses bezogen, wo es auf der zweiten Seite im dritten Alinea ausdrücklich heißt: «Sodniki, katerim se je izročila naprava novih knjig, prevajali so katasterska data ter jih potem dajali vpisovati v nove knjige». Die Richter also, welchen die Anlage der neuen Grundbücher oblag, hatten die betreffenden Catastralnamen übersezt und diese übersezten Namen in die neuen Grundbücher einschreiben lassen. Es wundert mich, daß dieser Bericht gerade die Unterschrift eines Bezirksrichters trägt. In dieser Hinsicht mußten doch für die betreffenden Bezirksrichter die beiden Verordnungen, welche im Landesgesetzblatte enthalten sind, maßgebend sein. Im Allgemeinen fällt es mir auf, daß in einer Vorlage, welche unter Mitwirkung ausgezeichneter Rechtsgelehrter und Richter ausgearbeitet wurde, gar nicht auf die betreffenden Landesverordnungen Bezug genommen wird, sondern nur auf den Cataster.

Aus historischem Interesse muß ich bemerken, daß es mir wirklich auffällt, daß in den Catastralmappen kein deutscher Name mehr vorkommt. (Klici na levi: — Rufe links: «Ce jih ni!») So z. B. kommt der Name «Auersperg» dort nicht mehr vor, und doch ist Krain die Wiege eines berühmten Geschlechtes dieses Namens. Ebenso ist der Name «Gallenegg» verschwunden, in den Catastralmappen heißt er nur «Medija». Ebenso könnte ich selbst alte Klöster aufführen, z. B. für «Michelstetten» steht in den betreffenden Mappen «Vesosovo», für «Sittich» nur «Zatičina» u. s. w. Dagegen muß ich wieder bemerken, daß sogar die Militärbehörden einen großen Wert darauf legen, daß die deutschen Namen der Ortschaften und Schlösser in Krain erhalten bleiben.

Eines anderen Umstandes hat schon der verehrte Herr Borredner Erwähnung gethan, nämlich, daß es alte Urkunden gibt, welche auf alte deutsche Ortsnamen sich beziehen. Wenn Sie aber glauben, daß man damit einfach tabula rasa machen soll, so glaube ich, daß Sie schwerlich dem Lande einen großen Dienst erweisen werden. (Veselosť na levi. — Heiterkeit links.) In den Generalstabskarten finden Sie überall die deutschen und slovenischen Bezeichnungen, hingegen in den Catastralmappen die deutschen nirgends. (Nasprotovanje na levi. — Widerspruch links.) Nein, sie sind darin nicht enthalten, sie kommen darin nirgends mehr vor. Klagen dieser Art sind mir schon wiederholt vorgekommen. Nach dem Antrage des Ausschusses würden wir wirklich dahin kommen — «kjer je tako ime v navadi» — daß nur ein Name darin stehen möchte. (Klici na levi: — Rufe links: «Kjer nemškega ni!» Poslanec Poklukar: — Abgeordneter Poklukar: «Sava!»)

Allein ich glaube, das ist das Eigenthümliche der Vorlage, es soll im Grundbuche keine Gleichmäßigkeit durchgeführt werden, wenn Sie beim Antrage verbleiben.

Schauen Sie sich einmal die Tafeln unserer Ortschaften an. Dort finden Sie auch doppelte Namen. (Klici na levi: — Rufe links: «Sava!») Ganz richtig, bei Sava, Sie finden die «Ortschaft Sava» und die «vas Sava», also zwei Namen. Ich sehe also nicht ein, warum nicht auch im Grundbuche in gleicher Weise vorgegangen werden soll.

Nur in einer Richtung trägt der Antrag des verehrten Herrn Abgeordneten Baron Apfaltrern einem Bedenken des Herrn Abgeordneten Kersnik Rechnung. Dieser hat sich darüber aufgehalten, daß der Ausschussantrag zu devot abgefaßt sei, indem es darin heißt: «daß die Regierung gebeten werde», — «da se vlada naprosi», wohingegen der Antrag des Herrn Baron Apfaltrern minder die Form einer Bitte, als die eines Ersuchens einhält, was ja doch die allgemein übliche Form ist, in welcher die Landtage ihre Wünsche der hohen Regierung gegenüber zum Ausdruck bringen.

Ich hätte also wirklich geglaubt, daß der Herr Abgeordnete Kersnik auch in dieser Beziehung den Antrag des Herrn Baron Apfaltrern für zweckmäßiger halten sollte, als den des Verwaltungsausschusses.

Abgeordneter Baron Apfaltrern:

Ich bitte ums Wort! Ich habe meinen Antrag — vielleicht vereinfacht dies dem Herrn Landeshauptmanne die vorzunehmende Abstimmung — folgendermaßen formulirt:

«Der hohe Landtag wolle beschließen:

Die hohe Regierung wird ersucht, das Erforderliche zu veranlassen, daß in den Grundbüchern des Herzogthumes Krain in der Aufschrift des Besitzstandsblattes in Uebereinstimmung mit der Kundmachung der k. k. Statthalterei für Krain vom 3. März 1850, Nr. 92 L. G. Bl., und dem Erlasse des Statthalters in Krain vom 25. September 1857, Nr. 8 L. G. Bl., der Name der betreffenden Catastralgemeinde auch in der zweiten Landessprache angeführt werde.»

Poročevalec Višnikar:

Slavni zbor! Odgovarjati mi je posebno na nekatero opazke zaradi pisave imen in kako se je pri npravi zemljiških knjig ravnalo. Razvidim iz ugovorov, da gospodje res ne poznajo popolnoma take zemljesknjizne vloge. Istina je, da so bila sodišča postavno zavezana, iz starih zemljiških knjig nespremenjeno prevzeti vse v nove, ali kar nahajamo v imovinskem listu, tega ni v starih zemljiških knjigah. Tam so imeli urbarne številke, imena grajsčin, dominij i. t. d. Novi zemljiški knjigi pa je podlaga katasterska občina in te niso bile vpisane v starih knjigah, torej jih tudi ni bilo mogoče prenašati v nove knjige. Kataster je slovensk, le malokje nahajamo v njem nemška imena. Ako so torej v novih zemljiških knjigah nemška imena, morali so jih sodniki predstavljati, ker jih v starih knjigah ni bilo. Novih imen sicer nismo delali, ampak vzeli smo znana stara nemška imena. Imam nekolikokušenj v tem, kajti naredil sem zemljiških knjig za več ko 20 občin, lahko torej zagotavljam, častita gospôda, da so se nemška imena povsod vpisovala, kjer so bila sploh znana.

Kar se tiče repertorija, katera je gospod baron Apfaltrern omenil, pregledal sem onega iz leta 1857 in videl, da so tam slovenska imena še precej pravilno pisana, le pri nekaterih bi bilo kaj ugovarjati, nasproti so pa nemška imena res barbarično pisana. Tako nahajamo tam «Wukowetz», «Wrest», «Wretzen» i. t. d. mesto: «Bukovec», «Brest», «Brezovec» i. t. d., sploh «W» mesto «B», pa še razne druge napake. Če so nam najmerodajnejša ta imena, kako naj pišemo: Brusnitz ali Wrusnitz? Ti repertoriji so tako malo postava za to, kako treba pisati krajevna imena, kakor Nemcem katerakoli postava določuje njih ortografijo.

Nikakor ni istina, da je tudi dandanes le tisto ime v navadi, katero se je pred 30 do 40 leti pisalo. Znano je, da imajo mnogi kraji po dvoje imen. Vzemimo n. pr. kraj «Svibnje», katerega tam nihče ne nazivlja «Sv. Križ», tudi Nemci ne nazivljajo tega kraja «St. Crucis», ampak «Scharfenberg». Ako je prej deželna vlada izdala tak repertorij, je danes v to ravno tako opravičena, kakor takrat. Častiti gospodje z desnice in oni, katere zastopajo v tej slavni zbornici, mislim, da pri tem predlogu nimajo ničesar zgubiti, ker imajo nemška imena povsod vpisana in se o njih lahko reče: *Beati possidentes*.

Zoper to, če bi se v resoluciji reklo, naj se vpiseta povsod obe imeni «po obstoječih zakonih in naredbah», ne bi imel ničesar ugovarjati proti predlogu gospoda barona Apfaltrerna, da se citirajo dotični razglasi deželne vlade, pa moram ugovarjati, ter predlagam, naj se sprejme predlog upravnega odseka sè spremembo, katero je nasvetoval gospod poslanec Kersnik, da se namreč beseda «naprosi» nadomesti s «pozivlja».

Resolucija se torej glasi:

«Visoka c. kr. vlada se pozivlja, da potrebno ukrene, da se pri zemljiških knjigah vojvodine Kranjske v napisu imovinskega lista navede ime dotične katasterske občine v obeh deželnih jezikih, kjer je tako ime v navadi.»

Deželni glavar:

Glasovali homo najpred o predlogu gosp. barona Apfaltrerna.

Ich bitte jene Herren, welche mit dem Antrage des Herrn Baron Apfaltrern einverstanden sind, sich zu erheben. (Se odkloni. — Wird abgelehnt.)

Predlog ostal je v manjšini, torej homo glasovali o predlogu upravnega odseka.

Prosim gospode, ki so za ta predlog, naj blagovolé se vzdigniti.

(Obvelja. — Angenommen.)

11. Ustno poročilo upravnega odseka glodé dovoljenja priklad za okrajne ceste (k prilogi 60.).

11. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Genehmigung von Umlagen für Bezirksstraßenzwecke (zur Beilage 60.).

Poročevalec dr. Samec:

Slavni zbor! Upravnemu odseku izročila se je v pretres in poročanje priloga 60., ki zadeva poročilo deželnega odbora glodé dovoljenja priklad za okrajne ceste.

Upravni odsek je to poročilo pretresoval in nasvetuje niti k poročilu niti k nasvetom nobene spremembe. Nasveti deželnega odbora se delijo v štiri vrste. Prva vrsta nasvetov zadeva one cestne odbore, kateri so prošnje za cestne priklade vložili popolnoma utemeljene, druga vrsta zadeva cestne odbore, katerih prošnje so formalno pomanjkljive, tretja vrsta zadeva tiste odbore ali njihove prošnje, katere je bil deželni odbor prisiljen spremeniti v tem zmislu, da je više nego od cestnega odbora sklenjene priklade uradno ukrenil, četrta vrsta nasvetov zadeva one cestne odbore, kateri še do sedaj niso vložili prošenj za više nego 10% cestne priklade. Deželni odbor prosi pooblaščenja od slavne zbornice, da sme tem cestnim odborom v slučajih, ako prošnje od njih doidejo, dovoliti više nego 10% priklade.

Priporočam torej predloge deželnega odbora, oziroma upravnega odseka, katere bom prečital.

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri hočejo k posameznim nasvetom govoriti, naj se oglasé, ko bode gospod poročevalec dotično točko prečital.

Točke, pri katerih ne bo ugovora, smatral bom za sprejete.

Poročevalec dr. Samec

(bere — liest):

I. Okrajnemu cestnemu odboru Škofjeloškemu se dovoli, da sme v pokritje v proračunu izkazane potrebsčine okrajnih cest l. 1888 v svojem cestnem okraji

pobirati 15% priklado na vse neposrednje davke z izvanredno doklado.

I. Dem Bezirksstrafenausschusse von Bischoflack wird die Genehmigung erteilt, zur Deckung des präliminar-mäßig ausgewiesenen Erfordernisses für Straßenzwecke eine 15% Umlage auf alle directen Steuern sammt außerordentlichem Zuschlag im dortigen Straßenzwecke für das Jahr 1888 einheben zu dürfen.

II. Okrajnemu cestnemu odboru Mokronoškemu se dovoli, da sme v pokritje v proračunu izkazane potrebsčine okrajnih cest l. 1888 v svojem cestnem okraji pobirati 15% priklado na vse neposrednje davke z izvanredno doklado.

II. Dem Bezirksstrafenausschusse von Massenfuß wird die Genehmigung erteilt, zur Deckung des präliminar-mäßig ausgewiesenen Erfordernisses für Straßenzwecke eine 15% Umlage auf alle directen Steuern sammt außerordentlichem Zuschlag im dortigen Straßenzwecke für das Jahr 1888 einheben zu dürfen.

III. Okrajnemu cestnemu odboru v Loži se dovoli, da sme l. 1888 v isti namen kakor *ad I* pobirati 25% priklado na vse neposrednje davke z izvanredno doklado.

III. Dem Bezirksstrafenausschusse Laas wird die Genehmigung erteilt, zu gleichem Zwecke wie *ad I* eine 25% Umlage auf alle directen Steuern sammt außerordentlichem Zuschlag im dortigen Straßenzwecke für das Jahr 1888 einheben zu dürfen.

IV. Deželni odbor se pooblasti, da dovoli za leto 1888:

- 1.) okrajnemu cestnemu odboru Krškemu pobiranje 15% priklade in
- 2.) okrajnemu cestnemu odboru Kočevskemu 20% priklade na vse neposrednje davke z izvanredno doklado v isti namen kakor *ad I*, toda še le potem, ko bota načelnika teh dveh cestnih odborov prošnje za dovoljenje priklad dopolnila z dokazi o razglašenju dotičnih sejnih sklepov in predložila zapisnike onih sej, v katerih so se sklenile priklade.
- 3.) Okrajnemu cestnemu odboru Žužemperškemu 15% priklade;
- 4.) okrajnemu cestnemu odboru Radoljškemu in
- 5.) okrajnemu cestnemu odboru Radeškemu vsakemu 20% priklade in
- 6.) okrajnemu cestnemu odboru Velikolaškemu 25% priklade na vse neposrednje davke z izvanredno doklado v isti namen kakor *ad I* in še le po tem, ko bodo načelnštva teh cestnih odborov predložila k prošnjam za dovoljenje priklad zapisnike onih sej, v katerih so se sklenile priklade.

IV. Der Landesauschuß wird ermächtigt:

- 1.) Dem Bezirksstrafenausschusse in Gurkfeld eine 15% Umlage und
- 2.) dem Bezirksstrafenausschusse in Gottschee eine 20% Umlage auf alle directen Steuern sammt außerordentlichem Zuschlag zu dem gleichen Zwecke wie *ad I* für das Jahr 1888 dann zu genehmigen, wenn die Vorstehungen der genannten Straßenausschüsse die Um-

lagengefuche mit den noch fehlenden Certificaten über die erfolgte Kundmachung der bezüglichlichen Sitzungsbeschlüsse und mit den Protokollen jener Sitzungen, in welchen die maßgebenden Beschlüsse gefaßt worden sind, vervollständigt haben werden.

- 3.) Dem Bezirksstraßenausschusse in Seisenberg eine 15% Umlage;
- 4.) dem Bezirksstraßenausschusse in Radmannsdorf und
- 5.) dem Bezirksstraßenausschusse Ratschach je eine 20% Umlage und
- 6.) dem Bezirksstraßenausschusse in Großlaschitz eine 25% Umlage auf alle directen Steuern sammt außerordentlichem Zuschlag zu dem gleichen Zwecke wie ad I für das Jahr 1888 dann zu genehmigen, wenn die Vorstehungen der genannten Straßenausschüsse Umlagengefuche durch Vorlage der Protokolle jener Sitzungen, in welchen die die Höhe der Umlagen betreffenden Beschlüsse gefaßt worden sind, vervollständigt haben werden.

V. Od okrajnega cestnega odbora Črnomeljskega v isti namen kakor *ad I* sklenena 12% priklada na vse neposrednje davke z izvanredno doklado se v to svrhu, da se pripravi zaloga za zgradbo ceste od Brezovice do Predgrada, uradno na 15% povikša ter se deželnemu odboru naroči, da zarad prepisa in pobiranja te priklade potrebno ukrene.

V. Die vom Bezirksstraßenausschusse Tschernembl zu gleichem Zwecke wie *ad I* beschlossene 12% Umlage auf alle directen Steuern sammt außerordentlichem Zuschlag wird behufs allmählicher Aufbringung des Baufondes für den Straßenbau Brejowitz-Bornschloß von Amtswegen auf 15% erhöht und der Landesauschuß beauftragt, wegen Vorschreibung und Einhebung derselben das Erforderliche zu veranlassen.

VI. Od okrajnega cestnega odbora Logaškega v isti namen kakor *ad I* sklenena 20% priklada na vse neposrednje davke z izvanredno doklado se za ta slučaj, ko bi okrajni cestni odbor med tem časom terjatve deželnega zaklada ne poravnal, povikša uradno na 25% ter se deželnemu odboru naroči, da zarad prepisa in pobiranja te priklade potrebno ukrene.

VI. Die vom Bezirksstraßenausschusse Loitsch zu gleichem Zwecke wie *ad I* beschlossene 20% Umlage auf alle directen Steuern sammt außerordentlichem Zuschlag wird für den Fall, wenn derselbe die Forderung des Landesfondes mittlerweile nicht begleichen sollte, von Amtswegen auf 25% erhöht und der Landesauschuß beauftragt, wegen Vorschreibung und Einhebung derselben das Erforderliche zu veranlassen.

VII. Deželni odbor se pooblasti, da onim okrajnim cestnim odborom, ki z 10% priklado na neposrednje davke z izvanredno doklado ne bi mogli pokriti potrebsčine za l. 1888, pri dokazani potrebi in na podlagi pravilno sestavljenega proračuna dovoli znotraj postavnih mej priklade nad 10% ter da ukrene potrebno zarad pobiranja dovoljenih priklad.

VII. Der Landesauschuß wird ermächtigt, jenen Bezirksstraßenausschüssen, welche behufs Bedeckung des Erfordernisses pro 1888 mit einer 10% Umlage auf die directen Steuern sammt außerordentlichem Zuschlag nicht das Auslangen finden sollten, bei nachgewiesenem Bedarfe

auf Grund des vorschriftsmäßig ausgefertigten Präliminates eine innerhalb der gesetzlichen Grenzen gelegene höhere als 10% Umlage zu bewilligen und wegen Einhebung derselben das Erforderliche zu veranlassen.

(Nasveti obveljajo brez debate. — Die Anträge werden ohne Debatte angenommen.)

Pod št. VIII. nasvetuje deželni odbor, naj se cestnemu odboru Mokronoškemu dovoli 1500 gld. za preložitev cestnih kosov IX do XI med Mokronogom in Laknicami.

Deželni odbor je l. 1886. v svoji XVIII. seji sklenil, da je cestnemu odboru Mokronoškemu za zgorej omenjeno preložitev ceste primerne podpore dovoliti. Znesek tam ni imenovan, ali dosedaj se je vsako leto dovolil iz deželnega zaklada znesek 1500 gld. za omenjeni namen. To leto je ostanek ceste dovršiti, in zatorej je nasvet deželnega odbora opravičen, in tudi upravni odsek se je temu predlogu pridružil nasvetovaje:

VIII. Deželni odbor se pooblasti, da okrajnemu cestnemu odboru Mokronoškemu za preložitve cestnih kosov IX do XI med Mokronogom in Laknicami, katera je zvršiti leta 1888, podporo v znesku 1500 gld. naukaže iz kredita za cestne stavbe takó, kakor bode delo napredovalo, oziroma potem, ko se bode po zvršeni kolavdaciji prepričal, da je zgradba zadovoljilno izgotovljena.

VIII. Der Landesauschuß wird ermächtigt, dem Bezirksstraßenausschusse Massenfuß für die im Jahre 1888 zu bewirkende Umlegung der Massenfuß-Unterlanknitzer Bezirksstraße in den Theilstrecken IX bis einschließlich XI eine Unterstützung von 1500 fl. nach Maßgabe des Baufortschrittes beziehungsweise nach erfolgter zufriedenstellender Collaudirung der Baute aus dem Credite für Straßenbauten flüßig zu machen.

(Obvelja. — Angenommen.)

12. Ustno poročilo upravnega odseka o prošnji prebivalcev Trebanjskih, da se potrebno ukrene za zgradbo Temeniške ceste.

12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses über die Petition der Inassen von Treffen um Veranlassung des Erforderlichen behufs Baues der Temenitzstraße.

Poročevalec Hren:

Upravnemu odseku izročila se je prošnja več prebivalcev, oziroma posestnikov iz Trebanjske okolice za napravo posebne cestne zveze iz Trebnega do Litije. Ta prošnja prav za prav meri na to, zaprečiti zgradbo ceste čez Bogenšperk, za katero se pa drugi okraji zanimajo in kateri so tudi nedavno vložili prošnjo, katera se je za potrebna preiskavanja in poročanje izročila deželnemu odboru.

Ta misel, za katero tukaj gre, namreč napraviti cestno progo iz Trebnjega ob Temenici čez Lipinko, Bukovje v Litijo ni nova, ampak za njo se je agitivalo že pred mnogimi leti, in so se zavolj nje tudi

vršili komisijski ogledi in izdelali načrti in menda tudi proračuni. Ali iz zgolj teoretičnega delovanja ni nikdar prišlo do djanja. Ako se ne motim, sta se bila že l. 1850. ali 1851. odposlala dva tedajšnja zemljemerska asistenta Ankerst in Souvan, da načrt napravita. Kasneje napravil je sedanji vpokojeni inženir Grim menda zopet drugi načrt, in meseca julija 1871. l., kakor prošnja navaja, vršil se je zopet novi komisijski ogled in morda napravil se tretji načrt. To le mimogrede omenim, ker danes ne gre za meritorično, ampak le za formalno rešitev. Ker smo namreč pred kratkem prošnjo za uravnanje ceste čez Bogenšperk izročili deželnemu odboru, je dosledno, da mu izročimo tudi to prošnjo z naročilom, naj stvar preišče in o obeh prošnjah zajedno poroča.

Upravni odsek torej nasvetuje slavnemu zboru:

Prošnja se izroča deželnemu odboru z nalogom, naj v njej navedene razloge pretresa in po vrednosti uvažuje, ter o njej zajedno z ono, katera se mu je gledé istega predmeta tekom sedanjega zasedanja odstopila, poroča, oziroma primerne predloge stavi.

(Obvelja. — Angenommen.)

13. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Riharda Dolenca, vodje vinorejske šole na Grmu, za letno nagrado 200 gld.

13. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über das Gesuch des Richard Dolenc, Director's an der Weinbauschule in Stauden, um eine Jahresremuneration pr. 200 fl.

Poročevalec dr. Poklukar:

V VII. seji izročila se je prošnja vodje kmetijske šole na Grmu, gospoda Riharda Dolenca, da bi se mu dala nagrada 200 gld. za oskrbovanje šolske kmetije in za gospodinjstvo. Prošnja navaja bistveno dva razloga, na katera se opira. Sklicuje se na nek službeni razpis v glasilu c. kr. kmetijske družbe v Gorici, v katerem se navaja, da vodja slovenskega oddelka tamošnje šole, čegar služba se ravno razpisava, dobiva letne plače 1200 gld., vrh tega nagrado 200 gld. za ravnateljstvo in oskrbovanje šolske kmetije, prosto stanovanje in zraven tega mesečnih 15 gld., da preskrbi s tem šolsko postrežbo. Na to se opira prositelj v prvej vrsti.

V drugej vrsti pa na to, da mu prizadeva gospodarstvo pri kmetiji veliko skrbi, da je bitke skušnjev imel z deklami in posli, da je moral sam, oziroma njegova soproga, preskrbovati gospodarstvo in zaradi tega prosi, naj mu slavni zbor za vse to 200 gld. letne nagrade dovoliti blagovoli.

Ako bi bila prošnja obrnena samo na to, da bi se vodji Dolencu dala enkratna nagrada 200 gld., bi bilo treba preiskovati, jeli prošnja utemeljena ali ne. Tu pa se s prošnjo namerava doseči stalna letna nagrada 200 gld. vrh one plače, katero vodja sedaj dobiva.

Finančni odsek je mislil, da, kar zadeva prvi razlog, na katerega se opira prošnja, namreč službeni razpis goriski, ta stvar nima nikakoršne zveze s šolo na Dolenjskem. Ako pa bi se hoteli primerjati dohodki, primerjati bi se morali vsi dohodki vodje na naši soli in iz tega bi se lahko dokazalo, da so zdatno večji, mimo one plače, katera se ponuja vodji slovenskega oddelka kmetijske šole na Goriskem. Mislim pa, da sklicevanje na plačo enakih deželnih uradnikov v drugih deželah za našo deželo ne more biti merodajno. Vsaka dežela uredi si svoje gospodarstvo kakor more.

Kar se tiče sklicevanja na gospodinjstvo pri gospodarstvu na Grmu, je po prepričanji finančnega odseka popolnoma neutemeljeno. Osnova vsega gospodarstva na kmetijski šoli na Grmu je taka, da se plačujejo uradniki in posli od prvega do zadnjega vsi v gotovini. Nihče nima izgovorjene hrane; edino, kar imajo naravnih užitkov, je stanovanje, druge pravice nihče nema, vsak si more preskrbeti hrano, kjer hoče, gospodinja, kuharica i. t. d. nimajo pri tem gospodarstvu nobenega prostora. Ako se sklicuje na to, da je treba za učence pripravljati hrano, opominjam, da se za vsakega učenca plača 120 gld., vrh tega ima stanovanje, in s tem je stvar opravljena. Kdo jim pripravlja hrano in kako jo pripravlja, zato se deželni zbor ne briga.

Ker se torej tudi drug vzrok prositelja ne more smatrati za veljavnega, mi je čast v imenu finančnega odseka nasvetovati, da se prošnja vodje gospoda Riharda Dolenca odbije.

(Obvelja. — Angenommen.)

14. Ustno poročilo upravnega odseka o tem, da se zdravniku-asistentu v blaznici na Studenci dovoli naslov «hišni zdravnik» (k prilogi 57.).

14. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses betreffend die Bewilligung des Titels «Hausarzt» für den Assistenzarzt in der Irrenanstalt in Studenec (zur Beilage 57).

Poročevalec dr. Poklukar:

Dalje mi je poročati o prilogi 57., v katerej deželni odbor poroča o tem, da se zdravniku-asistentu v blaznici na Studenci dovoli naslov «hišni zdravnik».

Upravni odsek, kateremu je bilo to poročilo deželnega odbora izročeno, se je strinjal z razlogi, kateri so vodili deželni odbor k svojemu končnemu predlogu in se je strinjal enako tudi s končnim predlogom samim.

V imenu upravnega odseka torej predlagam:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Asistentu dr. Pavlu Preinič-u v blaznici na Studenci dovoli se naslov «hišni zdravnik».

(Obvelja. — Angenommen.)

Poslanec dr. Poklukar:

V imenu upravnega odseka stavljam še formalni nasvet gledé prošnje prebivalcev podobčine Orle, kateri prosijo, naj se ločijo od Dobrunjske občine v samostojno z imenom Rudnik.

Upravni odsek, kateri je, ako se ne motim, v preteklem letu rešil prav enako prošnjo, je mislil, da bi bilo letos, ko se obravnava predlog gledé spremembe občinske postave za vso deželo v posebnem odseku, napak, v upravnem odseku reševati to prošnjo. Rešitev je namreč odvisna od tega, ali in kako se reši predlog gledé občinske postave sploh. Ako bi občinski odsek sprevidel, da se je ozirati na razmere občine Dobrunjske in da so tako nujne, da ni moči čakati, dokler bode občinski red zadobil postavno veljavo, bode moral to prošnjo drugače rešiti, kakor, ako gledé onega velikega vprašanja kaj drugega ukrene.

Iz teh razlogov je upravni odsek sklenil predlagati slavnemu zboru, naj se ta prošnja izroči občinskemu odseku.

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Vzamem v prvo branje se:

Prilogo 64. Poročilo deželnega odbora o cesti skozi Kopačnico. — Beilage 64. Bericht des Landesauschusses betreffend die Kopačnica-Straße.

(Se izroča finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Prihodnjo sejo določujem za četrtek, 5. t. m., dopoldne ob 10. uri sè sledečim dnevnim redom.

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Sieh die Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Upravni odsek zboruje danes popoldne ob 4. uri, odsek za letno poročilo danes popoldne ob 5. uri.

Sklenem sejo.

Konec seje ob 1. uri 30 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 1 Uhr 30 Min. nachmittags.

